

Letno srečanje Zveze vojaških vojnih invalidov
Gornja Radgona, 28. maja 2011
Govor Milana Kučana

Dovolite, da svoj nagovor pričnem s čestitkami. S čestitkami za uspešno delo, ki ga Zveza društev vojnih invalidov Slovenije in še posebej posamezna društva opravljajo, da bi svojim članom pomagala pri usposabljanju za čim bolj samostojno življenje, da bi lažje premagovali življenjske težave, ki jih povzročata invalidnost, da bi lažje uveljavljali zagotovljene pravice in predvsem, da je položaj vojnih invalidov v družbi deležen potrebne pozornosti in dolžne skrbi države in njenih organov. Posebno priznanje gre društvom, ker s svojim delovanjem razvijajo in zagotavljajo prek posebnih socialnih programov članom različne oblike funkcionalne pomoči. Temeljno skrb za vojne invalide je resda prevzela država. Ustava vam zagotavlja posebno varstvo. Razumljivo, kajti vaša invalidnost je posledica vašega nesebičnega in domoljubnega prispevka in žrtve k oblikovanju in obrambi suverenosti slovenske države v vojni proti agresiji JLA, še prej v času NOB pa k ohranitvi in svobodi slovenskega naroda. Zato imate prav, ko poudarjate, da zaščita oz. varstvo vojnih invalidov ni socialna pomoč, ampak je odškodnina za izgubljeno zdravje in narodovo priznanje za vaše žrtvovanje in pogum.

Pravni položaj, zaščita in obseg pravic je slovenska država, država zgledno uredila. Je na ravni ureditve, kakršno pozna večina evropskih držav. Resda so težave z izvajanjem nekaterih pravic, a je pomembno, da so državni organi odprti in razumevajoči do predlogov in opozoril invalidskih organizacij, kajti brez njihovega sodelovanja sistemske rešitve ne bi bile tako učinkovite in ne bi bilo sprotnega izboljševanja invalidskega varstva ter politike varstva invalidov. Odprtost državnih organov za predloge invalidskih organizacij, ki spremljajo realno stanje in argumentirano predlagajo izboljšave poudarjam, ker v tem vidim zavedanje o tveganosti poti do svobode Slovencev in do naše lastne države, ki je za uresničitev zahtevala veliko mero človeškega in državljanskega poguma. V trenutkih odločitve smo ga Slovenci premogli veliko, vendar so nekateri za svoje junaštvo plačali višjo ceno kot drugih. Z zdravjem in žal tudi z življenjem. Bil sem vrhovni poveljnik slovenskim vojakom v vojni proti agresiji JLA in sem čutil z vsakim izgubljenim življenjem, z žrtvovanim zdravjem, delil sem žalost s svojci junakov. Kot človek, ki mi je vojna že kot otroku vzela očeta, sem žalost dobro razumel. Razumel pa sem tudi, kako veliko pomeni, če v žalosti in izgubi človek ni sam. Če čuti, da je njegov prispevek spoštovan in cenjen. Zato sem si tudi sam prizadeval, da bi naša mlada država dostojno in dobro uredila položaj vojaških invalidov. Dejal sem že, da je ta urejen dokaj dobro. Vendar država vsega ne zmore. Tega se dobro zavedate tudi vi. Zato prav vaša društva izvajajo dopolnilno skrb za svoje člane. Ne namesto države, ali celo zato, da bi komu pri iskanju rešitev za zapiranje luknje v državnem proračunu ta vaša dodatna skrb služila kot argument za zmanjševanje ali omejevanje pravic invalidov. Prav imate, da na to opozarjate in takšne poskuse zavračate. Takšni poskusi niso samo odnos do vas, je zanikanje trnove poti, skozi katero se je rodila naša država. Skorajšnja dvajsetletnica njenega rojstva bo priložnost, da se znova ovrednoti tudi vaša žrtev, vaše domoljubje in vaš pogum. Hvala vam.

Vi, spoštovani, in vaši svojci, ste žrtve vojne. Ne tiste, ki je bila del velike morije v času druge svetovne vojne, v kateri smo se tudi Slovenci častno borili za ohranitev temeljnih vrednot človeške civilizacije in za svoj obstoj, ne te druge, v kateri smo morali braniti našo pravico do samoodločbe, nismo hoteli mi. Obe sta nam bili vsiljeni. Odzvali smo se, ker je bila to naša domoljubna in človeška pravica in dolžnost. Branili smo narodovo in svojo človeško čast. In smo zmagali. Kajti moralna moč in resnica sta bili na naši strani. Res je žrtev v teh vojnah bila velika, kajti vojna je strašna stvar, svoboda pa vrednota, za katero nobena cena ni previsoka. Mi, Slovenci imamo dovolj razlogov, da si prizadevamo odpraviti sleherni razlog za nastanek in divjanje vojnega nasilja kjerkoli v svetu. Mir je za nas vrednota, vredna slehernega napora.

Vojna 91, ki je še živa v našem spominu, nikakor ni bila neizogibna. Slovenci smo se njene nevarnosti zavedali. Vedeli smo, da lahko dobi zločinske razsežnosti, da lahko ogrozi našo prihodnost in zaseka globoke rane v odnose med narodi, ki so dolga leta živeli v skupni državi. Da lahko ogrozi celo evropski mir. Zato smo predlagali drugačne, mirne poti izhoda iz agonije, v kateri se je znašla takratna jugoslovanska država. Zavzemali smo se za mirno, sporazumno razdružitev. Utemeljevali smo jo na prepričanju, da je najzanesljivejša varnostna in obrambna politika tista, ki omogoča mir. Ta pa ni podrejena logiki vojaške sile, ampak logiki graditve miru. Žal je ostala naša pobuda v drugih republikah preslišana. Bila je zavrnjena. To je pomembno povedati zdaj, ob 20-letnici, in ponavljati, da naša takratna prizadevanja ne bodo utonila v pozabo.

Mirovne tone pobude je preglasil takrat že zelo glasen hrup vojaških bobnov. Temeljno sporočilo pobude, da nočemo vojne, je vojaško politični vrh takratne jugoslovanske države povsem prezrl, prepoznal in priznal pa ga ni in ga še danes ne priznava tudi del domače slovenske politike, ki ga je v celoti zavrnil kot utopijo in ga razglasil celo za nepatriotsko dejanje ter mu podtaknil zavzemanje za enostransko razorožitev. Kot da bi bilo prizadevanje za mir lahko kdaj koli nepatriotsko dejanje. V svojem temeljnem sporočilu je to bil poziv k razumu, klic k nenasilnemu reševanju konfliktov v Jugoslaviji in k mirni razdružitvi.

Slovenija se s svojimi pobudami nikakor ni odrekla pravici do obrambe in oboroženega upora v primeru, če bi bila napadena. Na žalost se je to zgodilo. Slovenija je v vojni ubranila svojo pravico do miru in razvoja v lastni državi. Ponosni smo na to, kako je to svojo pravico zaščitila z uspešno policijsko in vojaško akcijo. Vendar je bil vojaški odpor, čeprav izredno pomemben, ker je legitimiral vse naše druge aktivnosti, le eden med njimi. Pomembna so bila tudi prizadevanja za mir, ves čas, pred vojno, med vojno in tudi potem, ko se je z vso silovitostjo razplametala v drugih delih nekdanje skupne države. Tudi med vojno svojih ciljev nismo podrejali logiki vojne, temveč smo sledili logiki miru in se zanj tudi zavzemali. Dogajanja v svetu, v naši bližnji soseščini in tudi tam, kjer je angažirana Slovenska vojska v mirovnih operacijah, nam vsak dan znova potrjujejo, da miru, ki je temeljna dobrina in pogoj za razvoj, blaginjo, spoštovanje človekovega dostojanstva in pravic, ni mogoče utemeljevati na vojaški sili.

Gotovo so razmišljanja o svetu brez orožja in brez vojn v današnjem svetu velik korak pred zdaj realno možnim. Slovenci ne živimo izven realnega sveta. V njem nihče ni povsem varen. To je žal tudi svet vojn, daleč od ideala mirnega sveta. V njem nihče ne more prelagati odgovornosti za svojo obrambo in varnost na ramena drugih niti opustiti sistematične skrbi zanj. Tudi Slovenci ne! Tudi s svojo lastno dobro usposobljeno vojsko. A razmisleki o svetu miru, ki iz morda zdaj oddaljene prihodnosti ponujajo pogled na sedanost, pospešujejo spremembe, razvoj in boljšo prihodnost. Temeljni pogoj za človeku prijazno in vredno prihodnost je prav mir. Mir, v katerega bomo verjeli in si zanj prizadevali ljudje v veliki večini držav in območij na našem ogroženem planetu.

Na današnjem srečanju je v ospredju naših premišljanj dejstvo, da so ena od posledic vojn tudi civilne žrtve. Ne tako davna vojna divjanja na Hrvaškem in še posebej proti BiH, so terjale izjemno veliko žrtev med civilisti. Veliko je bilo ubitih, veliko pregnanih, zlorabljenih, veliko jih je izgubilo zdravje in veliko se jih sooča z usodo invalida. Povzročitelji tamkajšnjega zločinskega početja bodo za svoja dejanja odgovarjali na sodišču v Haagu. Pravici bo tako ali drugače zadoščeno. A posledice njihovih dejanj ostajajo tukaj, na Hrvaškem, v Bosni in Hercegovini, na Kosovu. Tako kot tudi v Ruandi in še kje. Zelo pogosto so posledice zločinske uporabe min in eksplozivnih sredstev. Te so še vedno posejane po velikih delih teh držav. Še danes strahujejo ljudi, posebej otroke, ki jim ogrožajo že itak neveselo otroštvo. Zato je tako pomembno delo Mednarodnega sklada za razminiranje in pomoč žrtvam min, ki opravlja zelo pomembno poslanstvo v odpravljanju posledic vojn, ki prizadevajo civilno prebivalstvo. Ta sklad je eden najuspešnejših projektov slovenske mednarodne politike in ji je močno utrdil ugled v svetu. Prav je, da se njegovega dela in humanitarnega poslanstva danes spomnimo in zahvalimo.

Naše srečanje se odvija neposredno pred 20. obletnico rojstva slovenske države. Imamo dovolj razlogov, da se te obletnice veselimo. Da se spomnimo, kako velik in kako skrbno je bil pripravljen projekt osamosvojitve države in kako uspešno smo ga zmoгли izpeljati. Izpeljali smo ga kot skupno dejanje izraza skupne volje enotnosti in odgovornosti naroda in takratnega političnega vodstva države. O tem bo v prihajajočih dneh veliko povedanega. Spomnili se bomo tudi tega, kako uspešno je naša država zakorakala v življenje. Utemeljeno je bila tudi prek naših meja prepoznana kot uspešna zgodba. Na to smo bili ponosni. Uspešni smo bili, ker smo bili pripravljeni na spremembe. Ker smo prepoznali njihove cilje, argumente in nujo. Tudi danes smo pred zahtevo po spremembah. Svet okoli nas se hitro spreminja, ne dovoljuje zamud ali zadovoljstva z doseženim. Doseženo je kaj hitro preseženo. Če želi Slovenija biti tudi v prihodnje zgodba o uspehu, si povrniti to laskavo priznanje v očeh lastnih državljanov, potem moramo biti tudi zdaj pripravljeni na spremembe. Moramo jih razumeti ne kot grožnjo našemu osebnemu položaju, ampak kot priložnost, da dosežemo višjo kakovost svojega in skupnega življenja. Pokojninska reforma je ena takih nujnih reform, prva, o kateri se moramo odločiti. Je nujna, o tem nas prepričujejo strokovni argumenti. Pravijo, da je blaga, celo preblaga. Vsekakor jo kaže podpreti prav v imenu naše boljše prihodnosti. Jaz sam jo podpiram. Udeležil se bom referendumu in glasoval bom za reformo. Glasoval bom s prepričanjem, da bo po treznem premisleku tako ravnalo še veliko mojih sodržavljanov in sodržavljanov. Vabim tudi vas, da se mi pridružite. Z morebitnim neuspehom na referendumu bo pokojninska reforma samo odložena. Takoj bo potrebno znova začeti dialog o njej in o njeni morda boljši izvedbi. A to lahko

storimo tudi s sprotnim popravljanjem morebiti ne dovolj domišljenih rešitev, če jih bomo ugotovili s spremljanjem učinkov reforme, ne da bi kasnili z njeno uveljavitvijo. Z glasovanjem za reformo bi sebi in svetu pokazali, da tudi danes premoremo sposobnost za zaznavanje nujnosti po spremembah in moč za njihovo uveljavitev. Ravnali bi kot suveren narod, ki takšne odločitve sprejema sam v svojem interesu, zaradi svoje lastne boljše prihodnosti in da ni nobene potrebe, da bi nam jih vsiljeval Mednarodni monetarni fond, Svetovna banka ali najmočnejše države znotraj evrskega območja. Vem, da se v sedanjih razmerah ni mogoče zlahka odločiti. Podatki, s katerimi nastopajo nasprotniki in zagovorniki reforme, so dostikrat protislovni. Povrh vsega pa reformo predlaga vlada, ki ima v javnosti nizko podporo. Vendar ta vlada tokrat predlaga pravo stvar. Zato glasovanje o pokojninski reformi ni in ne sme biti spremenjeno v opredeljevanje do vlade, v glasovanje o zaupanju vanjo. O tem se bomo opredeljevali na parlamentarnih volitvah. Takrat bomo vladi izstavili račun za opravljeno delo. Podpora reformi ni tudi že podpora vladi. Bo podpora pravemu koraku v našo skupno prihodnost. Verjamem, da ga bomo zmogli.

Spoštovani,

naj se vam ob koncu še enkrat zahvalim za opravljeno delo in vam čestitam ob našem skupnem praznovanju 20. obletnice naše države. Veselimo se ga in ga praznujmo kot praznik našega poguma in razuma.